

drs. K.P. Klein

Gemeente Den Haag

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

De voorzitter van Commissie Samenleving

Uw brief van

Uw kenmerk

Ons kenmerk

BOW/2011.318 - RIS 180776

Doorkiesnummer

070 - 353 5208

E-mailadres

Aantal bijlagen

1

Datum

5 juli 2011

Onderwerp

Decentralisatie van de jeugdzorg

Met deze brief informeer ik u over de aanstaande decentralisatie van de jeugdzorg. De verwachting is dat binnenkort de staatssecretaris met een toelichtende brief komt met meer details over de voorgenomen decentralisatie. Omdat het echter kort dag wordt voor het zomerreces heb ik besloten u op basis van het onderhandelaarsakkoord alvast op hoofdlijnen te informeren over mijn inhoudelijke uitgangspunten en het transitieproces in Den Haag.

Gemeenten worden verantwoordelijk voor de uitvoering van de gehele zorg voor jeugdigen en hun opvoeders. Voor zover er sprake was van discussie over onderdelen die al dan niet onder de decentralisatie zouden vallen, is met het onderhandelaarsakkoord duidelijkheid ontstaan. De jeugdzorg wordt in totaliteit gedecentraliseerd.

In het onderhandelingsakkoord (dit is het concept bestuursakkoord) is ten aanzien van de jeugdzorg het volgende opgenomen:

- de transformatie dient in 2016 gerealiseerd te zijn: het Rijk, IPO en de VNG stellen hiervoor samen een transitieplan op; in het transitieplan zal sprake zijn van een gefaseerde overheveling, waarbij zorg in het gedwongen kader naar verwachting als laatste over zal gaan;
- er komt een nieuw wettelijk kader: de individuele aanspraken uit de huidige wet- en regelgeving zullen niet op gelijke wijze worden overgeheveld;
- er wordt onderzoek gedaan naar de positionering van de jeugdgezondheidszorg in het nieuwe stelsel;
- gemeenten krijgen minimaal één jaar voorbereidingstijd tussen de afronding van de wetgeving en de inwerkingtreding daarvan;
- als er uit onderzoek blijkt dat er 'heel dwingende en zwaarwegende redenen' zijn om in bepaalde gevallen de zorg niet bij gemeenten onder te brengen, kan afgezien worden van decentralisatie;

Inlichtingen bij

Arie Opstelten

- gemeenten dienen besparingen te realiseren: van €80 miljoen in 2015 tot €300 miljoen vanaf 2017;
- binnen de transitie is er ruimte voor experimenten.

Visie

Achter het voornemen van het Kabinet en het nu gesloten onderhandelaarsakkoord schuilen vele onderzoeken en rapporten met eensluidende conclusies: de zorg voor jeugd en gezinnen moet anders en beter. We zien problemen te laat, we handelen te gefragmenteerd en niet snel genoeg, er zijn teveel hulpverleners in een gezin met afstemmings- en aansluitingsproblemen tot gevolg, we zetten te weinig in op het versterken van de eigen netwerken en gezinssystemen en halen jongeren teveel uit de eigen omgeving. Een logische conclusie is dan ook dat de decentralisatie van de jeugdzorg zich niet kan beperken tot verschuiving van geld en verantwoordelijkheden, maar dat er ruimte moet komen voor kanteling van het beleid. Niet het recht op zorg moet centraal staan, maar het recht op een goed opgroei- en opvoedingsklimaat met zorg op maat. Kern van de uitdaging voor gemeenten is het vroegtijdig inzetten of mobiliseren van effectieve steun of hulp bij beginnende problemen die een belemmerende of negatieve invloed (kunnen) hebben op de domeinen gezondheid, ontwikkeling, opgroeien en opvoeden.

Een paar uitgangspunten

Wij geven in de Haagse Centra Jeugd en Gezin in nog bescheiden mate al praktisch vorm aan een in Nederland groeiende visie, waarin ondersteuningsbehoefte en de mate van zelfredzaamheid leidend zijn voor de inzet van hulp, zo nodig gecoördineerd en aangestuurd door breed inzetbare jeugd- en gezinswerkers. Dit model wordt in mijn visie de basis voor de architectuur van de jeugdzorg in Den Haag:

Organisatie:

- jeugdzorg wordt zoveel mogelijk gebundeld in het CJG;
- het CJG is georganiseerd op het niveau van het stadsdeel, gericht op de specifieke stadsdeelkenmerken en kent intern geen schotten;
- het CJG ondersteunt mede-opvoeders (sportleiders, vrijwilligers, kindercentra, scholen) en biedt een samenhangend (integraal) hulpaanbod aan *op niveau van het gezin en/of school* (community-based);
- in de sturing zitten prikkels (organisatorisch, inhoudelijk, financieel) die leiden tot gewenste ontwikkelingen zoals preventie, vroegsignalering en zorg op maat (zo zwaar als nodig en zo licht als mogelijk).

Inhoud:

- het CJG heeft een flexibele jeugdgezondheidszorg als basis die alle kinderen kent en voor additionele hulp breed inzetbare jeugd- en gezinswerkers;
- het CJG benut maximaal de eigen kracht en verantwoordelijkheid van ouders en sociale omgeving;
- er wordt gewerkt volgens het principe 1 gezin (kind), 1 plan, 1 dossier, 1 zorgcoördinator.

De positie van het gedwongen kader

Bij de vormgeving van de bureaus jeugdzorg is destijds gekozen het Advies- en meldpunt kindermishandeling (AMK) en de uitvoering van de jeugdbescherming en de jeugdreclassering in deze organisaties op te nemen en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) als onafhankelijke onderzoeksinstantie te positioneren. Bij de decentralisatie van de taken jeugdbescherming en jeugdreclassering naar de gemeenten en onderbrengen in de CJG's, roept dit de vraag op of dit wel past bij een laagdrempelig imago van het CJG.

Hoewel het imagovraagstuk grote implicaties kent, ben ik geneigd dit toch als een al te theoretisch vraagstuk te bestempelen. Straks en ook nu al verwacht ik van de medewerkers van het CJG actieve betrokkenheid op het wel en wee van ouders en kinderen en een primair ondersteunende attitude. Hiermee onlosmakelijk verbonden is de signalering van gezinnen die in moeilijkheden raken en adequaat handelen. Dat handelen dient primair te bestaan uit ondersteunen en helpen, maar kan in uiterste gevallen ook correctie of ingrijpen zijn. Of er nu wel of niet gedwongen zorg in het CJG wordt uitgevoerd, doet aan het principe van dit signaleren en handelen niet af. Ik kies daarom niet voor een kunstmatig 'laagdrempelig' CJG, maar voor een open en eerlijk verhaal: een CJG dat primair opvoeders steunt en helpt en als het echt niet anders kan altijd voor de bescherming van het kind zal kiezen. Dit zal open en actieve communicatie vragen, maar vooral goede ervaringen met het CJG. Uiteraard zal er sprake zijn van een intensieve samenwerking tussen het CJG en het Veiligheidshuis.

Het proces van voorbereiding

Ik ben van mening dat voor het slagen van de decentralisering de verantwoordelijkheden en budgetten in beginsel bij alle – ook kleine – gemeenten worden belegd. Dit vanuit de overtuiging dat alleen op niveau van de gemeente versterking van de directe leefomgeving van jeugdigen en gezinnen kan worden gerealiseerd. Voor een beperkt aantal - gespecialiseerde – functies binnen de zorg voor de jeugd is mogelijk een gemeentelijke samenwerking noodzakelijk. Indien samenwerking noodzakelijk is vanwege bijvoorbeeld gezamenlijke inkoop van hoog gespecialiseerde zorg, grensoverschrijvende zorg etc. is de gemeente Den Haag tot deze samenwerking bereid. Het is zaak hiervoor een logische schaal te zoeken. In het bestuursakkoord (onderhandelaarsakkoord) is bepaald dat gemeenten, nadat de nieuwe wet is aangenomen, één jaar de tijd krijgen om samenwerkingsafspraken te maken voor inkoop van dure en/of specialistische en/of schaarsere vormen van zorg op bovenlokale schaal.

De voorgenomen decentralisatie is in omvang ongeëvenaard en derhalve voor gemeenten een majeure taak. In verband hiermee is in Den Haag inmiddels een transitie-manager aangesteld. De transitie-manager (tevens projectleider CJG) is namens de gemeente Den Haag het aanspreekpunt en zal zelf actief de samenwerking met de betrokken partners zoeken zoals de momenteel betrokken zorgaanbieders en het Zorgkantoor van onze regio. Zij zullen worden uitgenodigd hun kennis op innovatieve wijze in te zetten en samen met de gemeente het transitieproces (in het bijzonder waar het personele zaken betreft) in zorgvuldige banen te leiden. Dit zal gebeuren in een op te richten projectgroep 'Zorg voor jeugd'.

Het jaar 2011 zal voornamelijk in het teken staan van de verdere uitvoering en doorontwikkeling van de pilots en het maken van afspraken met omliggende gemeenten, stadsgewest en andere binnen de regio betrokken partijen. Medio 2012 zullen naar verwachting de financiële kaders van rijkswege helder worden en kunnen voorbereidingen worden getroffen voor benodigde reorganisaties.

Hierdoor verwacht ik vanaf 2013 over te kunnen gaan tot implementatie, zodanig dat Den Haag per 2014 gereed is voor de nieuwe taken en verantwoordelijkheden.

Centra Jeugd en Gezin

In het regeerakkoord heeft het Kabinet opgenomen het CJG als toekomstig front-office te zien voor alle jeugdzorg. Vooralsnog ga ik een stap verder door als uitgangspunt te nemen dat jeugdzorg zoveel mogelijk naar het CJG gaat. Er zijn zwaarwegende argumenten op grond waarvan bepaalde zwaar gespecialiseerde zorgvormen of onderdelen van het gedwongen kader (civiel- en strafrechterlijk) mogelijk buiten het CJG, op een andere wijze georganiseerd kunnen worden. Over de omvang van deze zaken en de wijze waarop dit te organiseren zal ik de komende periode intensief met betrokken partijen van gedachten wisselen.

Dit uitgangspunt brengt als vraag met zich mee of het CJG Den Haag inhoudelijk en organisatorisch voldoende op deze ontwikkeling is voorbereid. Ik ben daar optimistisch over, maar er zijn er nog wel verschillende ontwikkelpunten. Ik ga daar onderstaand nader op in. In de loop van de komende maanden kom ik met een meer uitgewerkte evaluatie. In deze brief wil ik al een paar punten aanstippen.

Evaluatie CJG

Den Haag koos in nauw overleg met betrokken partners in 2007 voor een breed (preventief en curatief) en ambitieus CJG. Een model dat toen al anticipeerde op een nauwe relatie tussen de preventieve (gemeentelijke) jeugdgezondheids- en gezinszorg en de geïndiceerde (provinciale) jeugdzorg. Vanaf het begin behoorde Den Haag in Nederland op het gebied van de CJG's tot de koplopers met dit brede en ambitieuze model.

Er zijn inhoudelijke resultaten behaald, zoals de Haagse pedagogische visie, interne kennisoverdracht via themabijeenkomsten en samenwerkingsprojecten, een privacyregeling, ingewerkte balies, de relaties met de scholen, de rol van de CJG's bij zorgcoördinatie, de samenwerking met Den Haag Op Maat en de rol van het CJG bij veiligheidsvraagstukken. Casusoverleg komt in het CJG voor als 1 op 1-overleg met een of meer collega's en als periodiek gestructureerd multidisciplinair overleg. Alle medewerkers beschikken over een uniforme werkplek, met een CJG-intranet. Van het 'CJG-computerprogramma' (een cliëntvolgsysteem) zijn de eerste modules in gebruik. In 2010 is gestart met het vormgeven van Preventieve Netwerken Jeugd en Gezin op stadsdeelniveau. Hierin zijn onder andere de activiteiten van de Netwerken 0-6 jaar ondergebracht.

Alle CJG's hebben een laagdrempelige balie, waar veel informatie te vinden is en waar men terecht kan voor afspraken of vragen. Het Haagse CJG heeft goed bezochte websites met gevalideerde content, waarop –zij het nog beperkt- ook digitaal op aanbod kan worden ingeschreven. Spontane fysieke aanloop is er in de CJG's nog beperkt. CJG medewerkers zijn behalve in het eigen gebouw ook actief op andere locaties als scholen, wijk- en dienstencentra etc.

Zoals het er nu naar uitziet (afhankelijk van de haalbaarheid van een tijdelijke vestiging Escamp) wordt de doelstelling van het vorige college: in 2011 een dekkend netwerk CJG in heel Den Haag gehaald. In zes Haagse stadsdelen is het CJG open. Centrum volgt in de zomer 2011.

Binnen het CJG ziet Jeugdgezondheidszorg ouders en kinderen via reguliere contactmomenten. Deze vinden zowel plaats op het CJG als via de scholen. Diverse hulpverleningsorganisaties bieden in het CJG en ook op andere locaties een gevarieerd hulpaanbod opvoedingsondersteuning, zowel individueel als in groepsgerichte cursussen en themabijeenkomsten. In de meeste CJG's is de Speel-otheek gevestigd en in sommige stadsdelen het vrijwilligersaanbod Moeders informeren Moeders. Het maatschappelijk werk houdt spreekuren op de CJG's. De CJG's hebben een structurele samenwerking met de Haagse bibliotheken. Op de meeste CJG's is er ook aanbod van individuele beroepsbeoefenaren, zoals voeding- en leefstijladvies, logopedie en op een drietal CJG's wordt (kinder)fysiotherapie aangeboden. De samenwerking met huisartsen is groeiend.

Al met al heeft het in 2007 gekozen model: een samenwerkingsovereenkomst, het Haagse CJG een heel eind gebracht. Wel zijn er nog de nodige vraagstukken op te lossen. Op een aantal terreinen blijkt het organisatie-model complex:

- *het gevarieerde aanbod* aan opvoedingsondersteuning heeft ook een keerzijde: de betrokkenheid van verschillende organisaties impliceert een complex managementmodel;
- *samenwerking binnen het CJG op casusniveau* blijkt moeilijker dan verwacht;
- *gezamenlijke scholing van medewerkers* is beperkt inpasbaar binnen de reguliere scholings- en accreditatieprogramma's van de CJG-partners;
- *1 identiteit voor de burger* is nog niet gerealiseerd;
- *beheer van de CJG-gebouwen* is complex door de diverse onderhuurconstructies;
- *de CJG-coördinator* heeft in de context van dilemma's in de dagelijkse praktijk te weinig doorzettingsmacht; in het CJG is niemand de baas.

Deze en andere punten vragen de komende periode verdere uitwerking en oriëntatie op het organisatie-model, teneinde het CJG een adequate landingsplaats te laten zijn voor de jeugdzorg. Helderheid over een eenduidige aansturing is daarbij voor mij uitgangspunt.

Pilots

In Den Haag worden twee pilots uitgevoerd die anticiperen op veranderingen in de jeugdzorg. Beide pilots hebben 'ontschotting' als thema en passen in het toekomstbeeld van de gemeente Den Haag. Medio juni 2011 wordt een eerste tussenevaluatie opgesteld.

Ik zie graag, mede op basis van de experimenteeruimte, een zo spoedig mogelijke overheveling van de jeugdzorg. Een te lang transitietraject creëert onzekerheid in het werkveld en impliceert tijdelijk een dubbel regime. Die periode zou zo kort mogelijk moeten zijn. Passend bij de pilots zou een vervolgstap kunnen zijn dat alle medewerkers van de afdeling Toegang van Bureau Jeugdzorg binnen de CJG's worden ingezet, waar zij samen met de CJG-gezinscoaches als jeugd- en gezinswerker in de CJG's en op de scholen worden ingezet voor screening, motivering en zorgcoördinatie.

Budgetten

In het huidige CJG gaat momenteel afgerond €21 mln per jaar om, 14 mln subsidie van Rijk (BDU) en Provincie (RAS) en 6 mln vanuit de gemeentebegroting. De BDU stopt aan het einde van dit jaar en wordt vanaf 2012 opgenomen in het gemeentefonds. De RAS-middelen worden tot 2013 afgebouwd. Voor zover nu kan worden overzien ontvangt de gemeente per 2014 middelen ten behoeve van de jeugdzorg via een zgn. decentralisatieuitkering.

Naar de omvang van wat op dit moment vanuit provinciale zorg, AWBZ en zorgverzekeringswet aan Haagse jeugdigen en gezinnen wordt geboden is inmiddels een onderzoek gestart.

Relatie met ‘passend onderwijs’

Met passend onderwijs krijgt elk schoolbestuur de verantwoordelijkheid om elke leerling die zich aanmeldt bij een school, een passende onderwijsplek aan te bieden. Ook voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Om dit te realiseren wordt een aantal ingrijpende stelselwijzigingen voorgesteld zoals zorgplicht voor de schoolbesturen, wijziging van regionale indeling, wijziging van taken en financiering van de samenwerkingsverbanden bo en vo en wijziging van positionering en financiering van het speciaal onderwijs. Met passend onderwijs wordt ook beoogd om de groei van het speciaal onderwijs om te buigen en het reguliere onderwijs te versterken.

Teneinde de zorgplicht waar te kunnen maken schrijft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap schoolbesturen voor samen te werken in regionale samenwerkingsverbanden. Dit maakt een dekkend netwerk aan onderwijsvoorzieningen haalbaar. Scholen moeten een zorgprofiel hebben. Het (voortgezet) speciaal onderwijs gaat onder de verantwoordelijkheid van het samenwerkingsverband vallen. Hiermee komt de ‘lichte’ en ‘zware’ onderwijszorg in één hand. De indicatiestelling voor (voortgezet) speciaal onderwijs wordt opgeheven. Toewijzing van zorg en ondersteuning wordt door het samenwerkingsverband geregeld.

Om de zorgplicht waar te maken wijst het ministerie op het belang van een hechte samenwerking met de gemeente. De extra ondersteuning voor leerlingen met een beperking of zorgbehoefte moet goed afgestemd zijn met de ondersteuning vanuit het bredere jeugdzorgdomein die gemeenten bieden in het kader van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en toeleiding naar de arbeidsmarkt.

In het reguliere overleg tussen de Haagse schoolbesturen en de gemeente zijn inmiddels eerste procesafspraken gemaakt over samenwerking bij de invoering van Passend Onderwijs en de decentralisatie van de jeugdzorg.

Tot slot

Ik zal u periodiek op de hoogte houden van de vorderingen. Ik streef er naar nog dit jaar met een eerste voortgangsnotitie te komen.

Met vriendelijke groet,
de wethouder van Jeugd, Welzijn en Sport,

Karsten Klein

Bijlage: tekst uit onderhandelaarsakkoord over de decentralisatie van de jeugdzorg

6.3 Decentralisatie Jeugdzorg

Gemeenten worden verantwoordelijk voor de uitvoering van de gehele zorg voor kinderen, jongeren en hun opvoeders. Doordat de verschillende onderdelen van de jeugdzorg bij elkaar worden gebracht op en rond plaatsen waar jeugdigen en gezinnen vaak komen en onder verantwoordelijkheid van de gemeenten worden gebracht zal integrale ondersteuning en zorg dicht bij huis makkelijker tot stand komen.

Het gaat niet alleen om het verleggen van verantwoordelijkheid maar vooral ook om een nieuwe opbouw van een inhoudelijk fundament van de ondersteuning en zorg voor jeugdigen en/of hun opvoeders binnen hun sociale context met waar nodig een integrale aanpak van de problematiek. Het systeem kan veel simpeler en moet prikkels bevatten om de nadruk te leggen op (collectieve) preventie en ondersteuning in een vroegtijdig stadium. Het is een uitdaging aansluiting te zoeken bij de mogelijkheden en de kracht van jeugdigen en hun opvoeders en deze te helpen versterken. Dit betekent dus een andere werkwijze van alle betrokken partijen.

6.3.1. Samenhang andere decentralisatie operaties en passend onderwijs

Rijk en VNG houden in hun gezamenlijke voorbereiding rekening met het gegeven dat er drie omvangrijke decentralisatieoperaties gepland zijn (AWBZ, werken naar vermogen en jeugdzorg) en dat passend onderwijs wordt ingevoerd. VNG en Rijk spreken af dat de wettelijke kaders van passend onderwijs en zorg voor jeugd in samenhang worden uitgewerkt, waarbij uitgangspunten zijn dat de verantwoordelijkheden van onderwijs- en gemeentebestuurders helder zijn, de planvorming, de ondersteuning aan het kind, het gezin en de leerkracht en de besteding van geld over en weer transparant is en dat onderwijs- en gemeentebestuurders samenwerkingsafspraken maken.

6.3.2. Nieuw wettelijk kader voor zorg voor jeugd

De opdracht aan gemeenten wordt neergelegd in een nieuw wettelijk kader⁷, dat enerzijds recht doet aan gemeentelijke beleidsvrijheid en anderzijds jeugdigen en hun opvoeders die ondersteuning garandeert die nodig is. De individuele aanspraken uit de huidige wet- en regelgeving zullen niet op gelijke wijze worden overgeheveld. Er vindt onderzoek plaats naar de positionering van de jeugdgezondheidszorg.

6.3.3. Nadere afspraken

Specifieke groepen

Rijk en gemeenten spreken af vóór de zomer in kaart te brengen voor welke specifieke groepen eventueel specifieke maatregelen moeten worden getroffen, waarna definitief vastgesteld wordt onder welke condities de overheveling plaatsvindt. Uitgangspunt blijft dat alle zorg voor jeugd wordt overgeheveld, tenzij er op basis van onderzoek heel dwingende en zwaarwegende redenen zijn om in bepaalde situaties (gelet op het specialistische karakter) de zorg niet te decentraliseren naar gemeenten, maar bij het Rijk te houden. Uitgangspunt is dat er geen verkokering in stand wordt gehouden.

Jeugdbescherming en jeugdreclassering

Het Rijk en de VNG erkennen beiden dat de decentralisatie van de jeugdbescherming en jeugdreclassering met specifieke randvoorwaarden omkleed dient te worden. Dit vanwege de aard van de taken (het via een gerechtelijke uitspraak ingrijpen in de rechten van gezinnen en kinderen) en de kwetsbaarheid van de doelgroep (de zwaardere zorg en jeugdbescherming vormen het laatste vangnet voor de veiligheid van een kind). Rijk en VNG nemen een jaar de tijd om gezamenlijk te bezien welke randvoorwaarden dit zijn en hoe deze

---

⁷ Het gaat om alle jeugdzorg die onder het Rijk, provincies/GSR's, Awbz en Zvw valt: provinciale jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering, jeugd-GGZ (inclusief begeleiding), zorg aan licht verstandelijk beperkte jeugdigen en de gesloten jeugdzorg.

randvoorwaarden vorm krijgen. In dit kader zullen de volgende thema's worden uitgewerkt: een leveringsplicht, kwaliteitseisen aan gemeenten en uitvoerende instellingen, regionale samenwerking, toezicht en verantwoording en passende financiële afspraken, binnen het algemene financiële arrangement.

6.3.4. Transitieperiode jeugdbescherming en jeugdreclassering

Het uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering in uiterlijk 2016 wordt overgeheveld naar de gemeenten. Rijk en medeoverheden delen het standpunt dat het voor het slagen van de decentralisatie onontbeerlijk is dat bij deze overheveling in 2016 beide taken op basis van eenduidige normen en op een voldoende kwaliteitsniveau uitgevoerd worden. Dit is voor gemeenten ook van belang, dit om van te voren duidelijkheid te scheppen over hetgeen zij in 2016 ten aanzien van de jeugdbescherming en jeugdreclassering mogen verwachten. Concreet betekent dit dat een organisatie die in 2016 in opdracht van de gemeente de jeugdbescherming en jeugdreclassering uit wil voeren daartoe gecertificeerd moet zijn. Rijk en medeoverheden nemen een jaar de tijd om te bezien aan welke kwaliteitscriteria voldaan moet worden en om de vorm van certificering te bepalen en hoe de toets hierop plaats zal vinden. De kwaliteitscriteria zullen aansluiten bij de huidige kwaliteitseisen, algemeen geaccepteerde normen en best practices. Indien het voor de uitvoering van dit model noodzakelijk is wordt een tijdelijke transitiewet opgesteld.

Uitvragen van informatie

Het Rijk is terughoudend bij het uitvragen van informatie bij gemeenten. Alleen die informatie wordt opgevraagd die strikt noodzakelijk is om zijn systeemverantwoordelijkheid waar te maken. Het Rijk sluit hierbij zoveel mogelijk aan bij reeds bestaande informatiebronnen.

Nalevingstoezicht

Gelet op de doelgroep en aard van de zorg is het nodig dat er toezicht door het Rijk wordt gehouden op -in ieder geval- de gesloten jeugdzorg, de jeugdigen die onder de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz) vallen, en op het van staatswege ingrijpen (verplichte maatregelen van jeugdbescherming en jeugdreclassering) en mogelijk op sommige vormen van gespecialiseerde zorg. De mate van toezicht is afhankelijk van de zorgzwaarte en/of mate van ingrijpen. Rijk en VNG werken dit nader uit.

Bestuurlijke voorwaarden De afzonderlijke gemeenten worden direct financieel verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdzorg.

Op de taken is voldoende bestuurskracht nodig door samenwerking bij de uitvoering. Dit betreft gezamenlijke inkoop en samenwerking voor een aantal nog nader te benoemen specifieke doelgroepen/zorgvormen. De voorwaarden van bestuurlijke samenwerking zijn binnen een maand na afsluiting van het bestuursakkoord klaar. Voor bijzondere groepen, zoals jeugdbescherming en jeugdreclassering, kan hieraan nog nadere invulling worden gegeven. Deze invulling moet uiterlijk vóór de zomer van 2011 klaar zijn.

Bedrijfsvoering Rijk en gemeenten spreken af om de administratieve lasten voor instellingen en bedrijven tot een minimum te beperken.

6.3.5. Transitie en tijdpad

De transformatie van het huidige stelsel is zowel inhoudelijk als financieel geen sinecure. Het Rijk, IPO en de VNG hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om deze decentralisatieoperatie goed te laten verlopen. Hiervoor zijn goede afspraken tussen Rijk, provincies en gemeenten nodig. De afspraken hebben tenminste betrekking op:

Transitieplan

Rijk, VNG en IPO stellen samen een transitieplan op dat naar de Tweede Kamer wordt gezonden. Gemeenten en provincies maken samen afspraken over hoe de transitie in hun regio plaatsvindt, met inachtneming van de landelijke afspraken over fasering en transitie. De transitie wordt gezamenlijk door Rijk, VNG en IPO

aangestuurd, ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid. De wijze waarop de transitie wordt ondersteund, wordt nog nader afgesproken.

Experimenten

Om handen en voeten te geven aan vernieuwingen in de jeugdzorg kunnen gemeenten en provincies de maximale ruimte benutten die de huidige wetgeving biedt. Daarnaast wordt de mogelijkheid geboden om te experimenteren met nieuwe werkwijzen en ervaringen op te doen. Het wetsvoorstel voor de centra voor jeugd en gezin, dat op dit moment ter behandeling ligt in de Tweede Kamer, bevat een voorstel voor een experimenteerartikel. Dit artikel geeft de mogelijkheid om af te wijken van een groot aantal bepalingen uit de Wet op de jeugdzorg. Het experimenteerartikel ziet niet op het gedwongen kader. Voorafgaand aan de eerste overheveling van taken is er dus sprake van een periode waarin onder voorwaarden geëxperimenteerd kan worden.

Rijk, VNG en IPO stellen gezamenlijk een kader op waarbinnen deze experimenten kunnen plaatsvinden en maken afspraken hoe de resultaten gewogen, beoordeeld en geborgd kunnen worden. Bij experimenten moet volstrekt duidelijk zijn wie de formele verantwoordelijkheden, zoals vastgelegd in de Wet op de Jeugdzorg, draagt: de provincie of de gemeenten.

Fasering

Het is een omvangrijk takenpakket dat richting gemeenten komt. Een zekere fasering in de tijd is wenselijk. De precieze uitwerking van de fasering wordt, vanuit een inhoudelijke samenhang, geregeld in het transitieplan. Uiterlijk in 2016 moet de decentralisatie van alle onderdelen van de jeugdzorg gerealiseerd zijn. Conform het regeerakkoord is 2013 een overgangsjaar voor de begeleiding uit de AWBZ. In de periode van 2014 tot en met 2016 zal fasegewijs de ambulante hulp overgaan, de dag- en residentiele hulp, de overige onderdelen van de provinciale jeugdzorg (kindertelefoon, diagnostiek, indicatiestelling, casemanagement, advies en meldpunt kindermishandeling), de jeugd-GGZ en jeugd-LVG en gesloten jeugdzorg. De jeugdreclassering en de jeugdbescherming zullen aan het einde van deze periode overgaan (zie hiervoor). Partijen zullen zich inspannen de decentralisatie zo spoedig mogelijk vorm te geven.

De door de gemeenten te realiseren besparing voor het jeugddomein kent een oplopende reeks in het regeerakkoord. Deze bedraagt netto €80 miljoen in 2015, oplopend tot €300 miljoen vanaf 2017.

6.3.6. Tijdelijke transitie-commissie

Gelet op het belang en de complexiteit van de transitie van het stelsel is het nodig dat er een goede monitoring plaatsvindt van de voortgang van het transitieproces. Daartoe stellen partijen gezamenlijk een tijdelijke commissie in. De commissie bestaat uit gezaghebbende personen die zicht houden op het proces dat vooral in de regio's zelf moet plaatsvinden en waar nodig, dit proces aanjagen en ondersteunen, én ontwikkelingen signaleren bij de voor de transitie verantwoordelijke partijen, waarbij in het bijzonder aandacht besteed wordt aan jeugdbescherming en -reclassering. Over opdracht, positionering en startmoment van de commissie maken partijen nadere afspraken in het transitieplan. Over de bevindingen van deze transitie-commissie zal op regelmatige basis bestuurlijk overleg plaatsvinden tussen Rijk, VNG en IPO.

6.3.7. Overig

Rijk, IPO en VNG kijken naar een overgangsregeling voor afbouw van de subsidierelatie van de provincies met hun instellingen en voor waarborgen van de hulp aan cliënten die op basis van de huidige wet recht hebben op (soms langdurige) jeugdzorg.

Uitgangspunt is dat gemeenten minimaal één jaar voorbereidingstijd krijgen tussen de afronding van de wetgeving en de inwerkingtreding daarvan. Indien dit niet wordt gehaald, treden Rijk, IPO en VNG in overleg.

6.3.8. Vaststellen van de te overhevelen bedragen

Voor de berekening van de over te hevelen bedragen wordt

* voor de *begrotingsgefinancierde jeugdzorg* uitgegaan van de bij begroting vastgestelde uitkering/subsidie in het jaar voor overheveling. Dat bedrag wordt in het jaar voorafgaand aan het jaar voorafgaand aan overheveling

(t-2), puttend uit de vastgestelde begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, vastgesteld. Aan de uit de begroting over te hevelen bedragen voor jeugd wordt de eventueel toegekende compensatie voor loon- en prijsbijstelling in het jaar voorafgaand aan het jaar van overheveling toegevoegd.

* voor de *overheveling van Jeugd-GGZ en Jeugd-LVG uitgegaan van de gerealiseerde uitgaven in het kalenderjaar drie jaar eerder. Deze gerealiseerde uitgaven ontwikkelen zich tot het moment van overheveling met de geraamde groeivoeten uit het Budgettair Kader Zorg die van toepassing zijn.*

De bedragen worden gecorrigeerd voor de effecten van de IQ-maatregel en de maatregel lage ziektelast uit het regeerakkoord en verlaagd met de ingeboekte besparingen zoals opgenomen in het regeerakkoord.

Een onafhankelijke instantie zal worden verzocht vóór de meicirculaire van het jaar voorafgaand aan het jaar van overheveling te toetsen of aan bovenstaande rekenmethodiek is voldaan.

Bij de overdracht van de jeugdzorg van de provincies naar de gemeenten wordt in 2016 bruto 90 miljoen euro structureel overgeboekt van het provinciefonds naar het gemeentefonds.

Het besparingseffect voor het jeugd domein kent een oplopende reeks in het regeerakkoord. Deze is €80 miljoen netto in 2015, oplopend tot €300 miljoen netto vanaf 2017. Om beter aan te sluiten bij de overheveling is een knip mogelijk van de €80 miljoen per 2015 over jaren 2014 en 2015. Deze schuif is onder voorbehoud van de Voorjaarsbesluitvorming.

6.3.9. Financieel arrangement

Partijen onderschrijven de intentie om in het financieel arrangement voor de jeugd prikkels in te bouwen voor het doelmatig aanbieden van adequate voorzieningen en het voorkomen van zwaardere zorgvormen (preventie). Het aanbrengen van prikkels mag niet leiden tot het introduceren van onevenredig veel administratieve lasten, moet inpasbaar zijn in het verdeelmodel en mag niet leiden tot schotten.

Gekozen zal worden voor het financieel best passende arrangement binnen het gemeentefonds. De voorkeur ligt bij een decentralisatie-uitkering jeugdzorg binnen het gemeentefonds.

Over de indexering wordt de volgende afspraak gemaakt:

De middelen begeleiding jeugd worden tot het moment van overheveling geïndexeerd met de daarvoor in 2011 geraamde groei ruimte voor de AWBZ van gemiddeld 2,5% per jaar en een jaarlijkse beschikbare nominale index. De partijen maken nog nadere afspraken over de indexering van deze middelen in de jaren 2014 en 2015. De over te hevelen bedragen Jeugd-GGZ en Jeugd-LVG zorg ontwikkelen zich tot het moment van overheveling met de geraamde groeivoeten uit het Budgettair Kader Zorg die voor deze sectoren van toepassing zijn. Bij de evaluatie van de normeringssystematiek in 2015 worden afspraken gemaakt over de indexering van alle middelen voor jeugdzorg voor 2016 en verder.

In de provinciale jeugdzorg geldt op dit moment een eigen bijdrage bij uithuisplaatsing van de jeugdige. In het regeerakkoord is vastgelegd dat in 2015 een jeugdzorgbrede eigen bijdrage komt. Partijen onderkennen dat nadere afspraken nodig zijn over de uitvoering van deze jeugdzorgbrede eigen bijdrage door gemeenten. Bij de nadere afspraken worden de maatschappelijke effecten meegenomen.

Uitvoeringskosten en invoeringskosten

VWS laat onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar de daadwerkelijk vrijvallende integrale uitvoeringskosten van rijkswege in verband met de overheveling van de begeleiding jeugd, de Jeugd-LVG zorg, de Jeugd-GGZ zorg in de AWBZ en de Jeugd-GGZ zorg in de Zorgverzekeringswet. De VNG wordt betrokken bij de opdrachtformulering en zal plaatsnemen in de begeleidingscommissie bij dit onderzoek. Vrijvallende middelen worden beschikbaar gesteld aan gemeenten. De uitvoeringskosten van de begrotingsgefinancierde provinciale jeugdzorg worden gedekt uit het over te hevelen budget.

Het kabinet stelt daarnaast in totaal 55 mln. structureel beschikbaar voor uitvoeringskosten van zorg voor jeugd en begeleiding samen. De €55 miljoen is “for better and for worse”; er vindt geen monitoring plaats over de gemaakte uitvoeringskosten.

Bovenstaande middelen worden toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds. Indien gemeenten hogere kosten maken dan het Rijk voor het uitvoeren van de begeleiding, dan dienen deze kosten te worden gedekt uit het overgehevelde budget.

Voor de invoeringskosten bij Jeugd stelt het Rijk - aanvullend op de afspraken over invoeringskosten voor begeleiding in het concept hoofdlijnenakkoord - incidenteel €64 miljoen beschikbaar. Rijk, IPO en VNG maken afspraken over de inzet van deze middelen.

In- en uitvoeringskosten Jeugd (in € mln.)	2011	2012	2013	2014	2015	struc.
Vrijvallende uitvoeringskosten bij het Rijk			PM	PM	PM	PM
Uitvoeringskosten Jeugd en begeleiding	0	0	0	35	45	55
Invoeringskosten Stelsel Jeugd	0	16	48	0	0	0